

Kristien Hemmerechts
De vrouw die de honden eten gaf

2014
Uitgeverij XL
Zoetermeer

Hoofdstuk 1

De meest gehate vrouw van België. Zo noemen ze mij. Veel gehater dan die vrouw die haar vijf kinderen heeft vermoord. Haar zijn de meeste mensen al vergeten. Ik niet. Andere moeders hebben intussen hun kinderen vermoord, maar niet zo kordaat als zij, niet zo feilloos. Zij is en blijft de koningin onder de moordenaersmoeders, de goudenmedailledraagster, de Medea van onze tijd.

Ik verdien geen medaille. Ik verdien haat, hoon, gif. Mensen sturen mij brieven waarin ze gedetailleerd beschrijven wat ze met mij zouden doen als ze de kans kregen. Een lange, trage marteldood, dat is wat ik verdien. Een hongerdood. En ze stoppen er foto's bij van uitgemergelde Joden. 'Dit staat jou te wachten, als je een voet buiten de gevangenis zet!'

Niet lezen, zegt Anouk, en ook Zuster Virginie drukt het mij op het hart. Negeren, zeker nu. Spaar je krachten voor de dag waarop je vrijgelaten wordt, de dag waarvan wordt gezegd dat hij met rasse schreden naderd, tot woede en frustratie van het hele land. Ik moet denken aan het goede, het goede dat Anouk voor mij wenst, en ook Zuster Virginie wenst het mij. Lieve, trouwe Zuster Virginie, die zich in deze hel als een moeder over mij ontfermt, naar het voorbeeld van Maria, Toevlucht der Zondaars, Troosteres der Bedroefden.

En ook over mijn mama – God hebbe haar ziel – ontfemde ze zich. Het was háár idee dat ik aan mama zou vragen om iedere dag om half negen 's avonds bij haar thuis te bidden. Ik bad op hetzelfde tijdstip in mijn cel, en zo waren zij en ik verenigd in het gebed. Arme mama, die veel te vroeg is weggerukt. Het is altijd te vroeg, zegt Zuster Virginie, voor hen van wie we houden. Wat een geluk dat ik haar heb, ik, arme wees, door iedereen verlaten, behalve door haar en door God. Hem voel ik niet altijd. Vergeef het mij. En vergeef me dat ik alles lees.

Ook M leest alles wat over hem in de pers verschijnt. Lees ik in de krant. Hij knipt het uit en steekt het in een map. Net als ik. Hij zal merken dat er de laatste tijd meer over mij wordt geschreven dan over hem. Veel meer. Woedend zal het hem maken. Ziedend. Straks ben ik vrij en jij niet, M.

Deze keer zal ik jou niet komen bezoeken. Ik zal niet tegenover jou zitten. Ik zal niet luisteren naar wat je mij te vertellen hebt. Naar de opdrachten die je voor mij hebt, de rol die je voor mij hebt bedacht. Ik zal zelfs niet aan jou denken.

‘Jij hebt alles aan mij te danken. Zonder mij was je niets.’

En ik die hem geloofde.

Ik heb een laag zelfbeeld, zegt psychotherapeute

Anouk. Daarom ben ik een gemakkelijke prooi voor foute mannen. Wás ik een gemakkelijke prooi voor foute mannen.

Niets meer wil ik over hem weten. Andere dingen houden mij nu bezig, zoals de vraag: waarom worden moordenaressmoeders niet gehaat?

Geen woord wil ik over hen missen. Helaas drogen die woorden razendsnel op. Je moet er als de kippen bij zijn, en ik ben geen kip. Nooit geweest. Zelfs kampioene Geneviève Lhermitte laat nog nauwelijks inkt vloeien. In het begin kon je geen televisie aanzetten of het ging over haar. In elke boom van het land tjlpte een vogeltje haar naam: Lhermitte, Lhermitte, Lhermitte. De kranten brachten extra edities met foto's en interviews en plattegrondjes en details. Een verse lading gruwel! Hield het dan nooit op? vroegen de mensen zich rade-loos af. Welnee, het houdt nooit op. Daarom moeten wij bidden om verlossing.

Nu is het rumoer verstomd. Ze heeft zelfs geduchte concurrentie gekregen, al hoeft ze voorlopig geen degradatie te vrezen. Zij spant nog altijd de kroon. En ik, de meest gehate vrouw van het land, de vrouw van wie de naam niet vergeten wordt en nooit vergeten zal worden, denk aan haar. Geen dag gaat voorbij zonder een gedachte aan haar. Noem het een eresaluut.

Denkt zij aan mij?

Als er aan iets in een gevangenis geen gebrek is, dan is het tijd om na te denken. Op sommige dagen is dat de hel. Op alle dagen.

Waarmee ik niet gezegd wil hebben dat het hier rustig is.

Amai, mijn oren!

Rust is voor het rusthuis.

Maar ook daar zal er met de deuren worden gesmeten en met piepende karren door de gangen worden gereden. 'Soep, lekkere soep!' Als de oudjes hun pillen weigeren te slikken wordt er tegen hen gebruld. Of als ze in hun bed hebben gepist. Gekakt. Die oudjes maken niet veel lawaai meer. Hun longen zitten vol water. Blub blub. En als ze toch kabaal dreigen te maken, krijgen ze een zak over hun hoofd. Geen plastic zak, want dan gaan ze dood en kan het rusthuis niets meer aan hen verdienen. Maar je kunt een kussensloop over hun hoofd trekken. Of een linnen zak. Bij papegaaien gaat het ook zo. Die denken dan dat het nacht is.

Ik had altijd graag een papegaai gehad. Een groene die 's morgens tegen mij zegt: 'Dag, Odette. Lekker geslapen, Odette? Trek in een kopje koffie, Odette?'

'Ah nee,' zei mijn moeder, 'geen papegaai in mijn huis!' Een hond mocht. Na lang zagen en zeuren. Zij koos de naam: Fifi. En ze bepaalde in welke kamers ze mocht komen, en uit welke kamers ze werd verbannen. En toen Fifi stierf, zei ze: 'Nu is het genoeg ge-

weest. Mijn huis is geen dierentuin. Geen zoölogie.’ Het was háár huis. Zij had ervoor gespaard, samen met mijn vader zaliger, God hebbe zijn ziel. Hij was de goedheid zelf, zegt iedereen die hem heeft gekend. Te goed. Een hart van suikerbrood. En hoe anders was alles geweest als hem meer tijd op aarde was vergund. Als ik ooit een huis voor mezelf heb, een huis dat ik inricht zoals ik het wil, en waar ik doe wat ik wil, en waar niemand mij komt commanderen of controleren, een huis dat echt van mij is, dan koop ik een papegaai. En ik noem hem Coco. Coco Chanel.

Ik mag niet lachen, ik mag niet lachen, ik mag niet lachen.

Straks staat het in elke krant: ‘Ze heeft geen berouw. Ze lacht!’

En mijn arme mama, die op het eind in een rusthuis zat en te zwak was om mij te komen bezoeken. Ma pauvre petite maman chérie! Ik had zo graag voor jou gezorgd, zoals jij voor mij hebt gezorgd. Jij hebt mij nooit in de steek gelaten, hoe zwaar het jou ook viel. Ik wilde jou ook niet in de steek laten, maar ik kon jou niet bezoeken, ik mocht het niet. Zelfs voor jouw begrafenis mocht ik niet naar buiten. Dat was zo erg, mama, dat ik van jou geen afscheid mocht nemen. Ik heb hier veel zwarte dagen gekend, maar die dag was git-zwart. Wat een ellende! Lieve mama, wat is ons allemaal overkomen? De ene catastrofe na de andere. Wie had

dat kunnen denken? Weet je nog hoe gelukkig we waren, jij en ik? Soms was het moeilijk. Jij had het moeilijk, ik had het moeilijk, er waren misverstanden, we hadden allebei last van onze zenuwen, en we misten papa – o, wat misten we hem! – maar we hebben ook mooie momenten gekend. En ze komen niet terug. Dat is zo wreed, mama. Ik zou zo graag weer een kleintje zijn. Jouw kleintje. Maar nu heb ik zelf kleintjes, drie kleintjes die niet meer zo klein zijn. Wat gaat het snel! Weet je nog onze vreugde toen mijn eerste kindje geboren werd? Wat waren we vol hoop, jij en ik. Je had zelfs geen hoofdpijn meer. ‘Ik ben genezen’, zei je. ‘Dat hummeltje is mijn medicijn.’ Ik had jouw zenuwen zo graag sterker gemaakt, mama. Ik heb gebeden en gebeden. Meer kon ik niet doen. Ze stoppen mensen in een gevangenis zonder eraan te denken dat ze een moeder hebben voor wie ze moeten zorgen. Het is niet gemakkelijk om een goede dochter te zijn als je in de gevangenis zit. Of een goede moeder. Je moet vechten, iedere dag. Ik vecht. Ik heb gevochten. Als een leeuwin.

Soms dacht ik dat ze dood was. Doodstil zat ze in de zetel voor zich uit te staren. Als ik zachtjes aan haar schudde, zei ze: ‘Je souffre. Ik lijd.’ En ik zei: ‘Ik ben hier, mama, ik ben jouw kleintje, jouw kindje. Ik heb in jouw buik gezeten. Als ik kon,

kroop ik er terug in. Dan waren wij altijd samen.’
Ik zei: ‘Zal ik een washandje op je voorhoofd leggen?
Zal ik een glas melk brengen? Zal ik het licht doven,
het licht aansteken, het rolluik naar beneden laten,
het rolluik optrekken?’

Ik lijd nu ook, mama, ik heb zo veel geleden. Ik wist niet dat een mens zo veel kon lijden, maar nog altijd is ons lijden niets in vergelijking met het lijden van Jezus, de Zoon van de Almachtige, die Jehovah wordt genoemd. Amen.

Ik herinner me alles, mama.

Iedere week werd ons huis van onder tot boven schoon-gemaakt, ook als er geen vuil lag, ook als mijn moeder depressief was. Binnenstebuiten keren, noemde mijn moeder het. ‘We keren het huis binnenstebuiten.’ Op zaterdagochtend na het ontbijt knoopten zij en ik een doek over ons haar. Het waren geen doeken, maar foulards die versleten waren. Of waarvan mijn moeder vond dat ze versleten waren. Waarmee ze zich niet meer op straat kon vertonen zonder zich belachelijk te maken. Ik zou dat nog wel kunnen, zei ze, want ik was jong, en jonge mensen werden minder streng beoordeeld, maar dat bleef niet eeuwig duren. Niets bleef eeuwig duren, zeker de jeugd niet. ‘Maak je geen illusies!’

Ze trok de foulard van mijn hoofd, vlocht mijn haar, rolde de vlecht op en stak hem vast met een speld. Nu kon de foulard erover. En wanneer knipte ik al dat haar eens af? Dat was toch nergens voor nodig, al dat haar. Was ik van plan het te verkopen? Had ik me laten wijsmaken dat ik het kon verkopen? ‘Mijn dochter verkoopt zich niet, begrepen?’

‘Ja, mama. Zeker, mama.’

‘Ik zou niet willen ...’

‘Dat weet ik, mama.’

Die woorden volstonden om te denken aan wat ons voor altijd met elkaar verbond: mijn lieve papa, die innig van ons had gehouden en wij van hem. Wij woonden in zijn huis, en daarom moesten we ervoor zorgen. Mama en papa hadden het huis laten bouwen om er gelukkig te zijn met hun dochttertje, Odette, op wie ze lang hadden moeten wachten, bijna vijftien jaar lang, wat de vreugde bij mijn geboorte des te uitzinniger had gemaakt. Helaas was aan hun geluk abrupt een eind gekomen. Mooie liedjes duren niet lang.

Mama en ik trokken rubber handschoenen aan, knoopten een plastic schort voor, wapenden ons met stofzuiger, emmers, dweilen en schoonmaakproducten, en gingen de trap op. In de badkamer liet mama de emmers vol met warm water lopen. Ze deed er een geut Mister Proper bij – met citroen! – en dompelde de dweil erin onder. ‘Stofzuigen volstaat niet’, zei ze.